

نحس و سعد اولماق عمل لره باغلیدی

نحس و سعد اولماق عمل لره باغلیدی انسانین عمل لری بیس و یاراشمایان اولسا، اؤرو اینن نحسلیق گتیرر آما یاخجی و فایدالی اولسا اؤرو اینن میمنت و سعادت گتیرر. نحسلیق و مبارکلیق...

انسانین عمل لری بیس و یاراشمایان اولسا، اؤرو اینن نحسلیق گتیرر آما یاخجی و فایدالی اولسا اؤرو اینن میمنت و سعادت گتیرر. نحسلیق و مبارکلیق گونلرده و ساعتلرده بوخ بلکه بیزیم عمل لریمیزدهدیر. بو مسأله یه روایتلرده و آیه لرده تأکید اولوب. مثلاً قرآندا گلیب: «وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشِرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى» [طه / 124]. هر کس منیم ذکریمدن اوز چنوبیرسه، البته اونون معیشتی چتین اولاجاق و اونو قیامت گونو کور محشور اتلیه جه یوق.

هابنله آیری یترده بویورور: «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ». [طلاق / 3و2] تقوالی انسانلارین رزقی گنیش اولاجاق و اونلارین رزقی حسابسیز وئرله جاق.

قرآن کریم انعام سورده سینده، اولده سؤال کیمی سوروشور: «فَأَيُّ الْقَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ» [أنعام / 81] هانسی دسته نین غمسیز-کدرسیز بیر زندگانلیغا استحقاقی وار؟

سونرا اؤزو جواب وئریر: «الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ» [أنعام / 82]. ایمان گتیریب تقوالی اولان و زندگانلیقلاریندا گناها مرتکب اولمایانلار، امتیلتی زندگانلیغا و هدایته لایق دیرلر.

قرآندا سعد و نحس باره سینده یوزدن آرتیق آیه تاپماق اولار. قرآندا گوره، انسانین عملی اوچ جورده تجسم تاپار. بونلارین بیر جورده سی دنیا یا مربوطدور و بیر جورده سی آخرتده و بیر جورده سی ده هم دنیا و هم آخرتده اولاجاق.

عمل تجسمونون بیرنجی معناسی: بیز هر نه ایش گؤرساق، ایستر یاخجی اولسون یا بیس، ظاهرده ده گورمه ساق اتله بو دنیا یا تجسم تاپار، بونا «عمل مکافاتی» دئییلیر. عملین بوجور تجسم تاپماسی، عمل لرین سعد و نحسی معناسیندیر. انسانین یاخجی عمل لری اونون اوچون طیبه و خوشبخت حیات یارادار و بیس عمل لری، خبیث حیات، و آیری سؤزونن نحس حیاتا سبب اولار. انسانین بیس عمل لری نحس دیر و یاخجی عمل لری سعادت گتیرر. عملین بوجور تجسم تاپماسینا عمل مکافات دئییلیر.

عمل تجسمونون ایکنجی معناسی: عمل تجسمونون ایکنجی معناسی بودور کی گوردوغوموز ایشلر آرادان گنتمیر و قیامتده ظاهر اولاجاق. یاخجی عمل لری ده ظاهر اولاجاق و بیس عمل لری ده تجسم تاپاجاق:

«يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَ مَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَ بَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَ يَحْذَرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَ اللَّهُ رَؤُفٌ رَاحِمٌ» [آل عمران / 30]

هر کسین گوردوبو یاخجی و یا بیس عملی، حاضر اولدوغونو گورن گون، آری انلر کی اوننا بیس عملی آواسیندا اوزاق مسافت اولسون و الله سیزی [غصیندن] قورخودور و الله بنده لرینه مهربان دیر.

انسان عمل لرنده هر نه اولسا، ایستر یاخجی و ایستر بیس، بیر ذرّه ده اولسا، قیامت گونو اوننا یولداش اولاجاق. الله اؤز مهربانلیغی اینن، بو مهم گون اوچون اخطار وئریر و قیامتدن اول انسانلارا عمل لریندن میغایات اولماق اوچون خبردارلیق اتلیر. چونکی او عمل لری قیامت گونو سیزین کناریزدا سیزین اولاجاق. انسانین بیس عمل لری اونون دؤره سیندی آلاجلار و بو صحنه انسان اوچون اوقدر بیس و اوتان دیرنجی اولاجاق کی تتر-تتر دئیجه جاق: کاش عمل لریم اینن فاصله م اولایدی. بو آیه دن بللی اولاجاق کی قیامت گونو عمل لرین ظاهر اولماسیندان اوتانماق، جهنمده یانماقدا داها بیس اولاجاق.

قرآنین آیری بیر آیه سینده گلیر: «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ، وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ» [زلزله / 8و7] هر کس ذرّه جه خیر ایش گوره اونو گورر، و هر کس ذرّه جه قولاکی ایش گوره اونو گورر.

بعضی مفسرلر انسانین قیامتده عملی نین مجازاتی نین گورمه سیندی دئییلر آما بو آیه صراحت اینن عملین گورولمه سیندن خیر وئریر (بیره). آیری بیر آیه ده دئیگی کیمی: «يَوْمَئِذٍ يَصُدُّ النَّاسُ أَلْفًا بِأَلْفٍ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ» [زلزال / 6] او گون جماعت قیرلریندن داغیشارلار کی عمل لری اونلار گورسدیلرین.

پیغمبر اکرم (ص) بویورور:

ظهور و بروز اعمال در عالم قبر: «أَنَّ الْقَبْرَ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حَفْرَةٌ مِنْ حَفْرِ النَّارِ» [ارشاد القلوب، ج 1، ص 75] البته قبر جنتین باغلارینداندیر و یا جهنمین قوبولاریندان بیریدیر.

بنله لیغینان، آخرتده عملین تجسم تاپماسی انسانین قیریدن باشلار. یعنی هر کسین عملی، ایستر بیس ایستر یاخجی، قبر عالمینده بیر یولداش و مونس کیمی اونان بیر اولار و بو یولداشلیغینان، قیرین برزخ عالمی، اونو اوچون جنت باغلاریندان بیر و یا جهنم قوبولاریندان بیر کی می اولاجاق.

یوخاری عرفانی مرتبه لره ال تاپمیش بویوک عالم لرین بیر دئییر: یوخودا اولومومون چاندیغینی گوردوم. اولومو وصف اولان کیمی گوردوم. منی فبرده قوبولاییب گندندن سونرا تک قالدیم. باشیما نه گله جاغیندان نگران ایدیم. او آندا آغ بیر ایتین قیریمه گیردیغینی گوردوم. اتله همان حال اونون بیس عمل لریمین تجسم مو اولدوغونو آنلادیم. مضطرب اولدوم. بو حالدا دیدیم کی نورانی و گوزل اورلو بیر جوان تشریف گتیریب منه دندی: قورخما اونو سندن قووارام.

بو رتانی عالم علمده و عملده یوخاری مرتبه لره ال چاتماقلارینا رغماً، بیس عمل لری نین تجسمونو اوچور گورموشدو. آما یاخجی عمل لری نین تجسمو اونو دادینا چاتمیشدی.

قرآندا گوره، جنت و جهنم انسان عمل لری نین تجسمودور. قیامت حیوان عالمی دیر. اوردا هر شنین جانی، عاغلی و شعورو وار و هر شنی دانیشیر. جنتده الله و یا ملکلر و یا جنت طرفیندن جنت اهلینه خطاب اولار: جنتین نعمتلری اوزوردن دیرلر و اوزور اولنلاری قاباقدان بوللامیسیز. «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ» [الحاقه / 24] هابنله جهنمین اودو گناه کارلاری باندیریب قیشقیریلارینی قوزادییی قوزادییی زمان، جهنم اهلینه خطاب اولار: «ذَلِكُمْ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَ أَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِعَبِيدِهِ» [انفال / 51] اونو اوزور یارادیب گؤندرمیسیز، البته الله بنده لرینه ظلم اتله مزم.

بنله لیغینان انسانین عمل لری اونو اوچون جهنم و یا جنت یارادا بیلر.

قیامتده عمل لرین سعد و نحسی

قرآن بویورور: «فَأَصْحَابُ الْمَيْمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَةِ» [واقعه / 8] ساغچیلار، نه مبارک دیرلر!

حقیقتده بو آیه نی بنله ده معنا اتلیه بیلروق: مبارک انسانلار، عمل لری نتیجه سینده مبارک و عالی اولوبلار.

هابنله قرآن بویورور: «وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ» (واقعه / 9) شوم انسانلار، نه شومدولار!

قرآن ادامه بونلارین نه اوچون شوم اولدوقلارینی بیان ائلیر: «فِي سَمُومٍ وَ حَمِيمٍ، وَ ظِلٍِّ مِنْ يَحْمُومٍ، لا يَارِدُ وَ لا كَرِيمٍ، إِنَّهُمْ كَانُوا قَبِيلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ، وَ كَانُوا يُصْرُونَ عَلَى الْجَنُثِ الْعَظِيمِ» (الواقعه / 42-46) [جهتم اهلی] اولدوروجو بئلر و قاینار سویون ایچیندهدیلر، جهتم اودو توستوسونون کؤلگه سیندهدیلر، نه سرینلر و ملایم اولار، اولار بوندان اول ناز نعمته بوغولودولار، و بویوک گناهلارا لاجت و اصرار ائلیردیلر.

شوم انسانلار یعنی جهتم اهلی، جهتم توستوسونون آتیندادیلار و بو وضعیتی اؤز لری دوزلدیلر. اولار گناه اوستونه گناه ائله ماغینان و عیاشلیق ائله ماغینان اؤز لرینی بوجو شوم ائدیلر. گناهلار شوم و نحس ایدلر و او نحس عمل لره مرتکب اولماق اولارلا نحسلیق گئیریپ. سعادت و سعدینده انسان اؤز عمل لری نتیجه سینده یارانماسی کیمی.

عمل تجسیمونون اوچونجو معناسی: بو معنادا انسانین مرتکب اولدوغو عمل لر اونون هویتی نین تشکیلینده مهم تأثیری وار. هر کسین عملی اونا «ملک» دوزلدیر. بو هویت و شخصیت دنیا و آخرت اونان برابر اولور. قرآن و روایتلره گؤره، عقل باخیمیندان انسانلاردا تناسخ وار. یعنی اونون عمل لری، ایستر پیس و ایستر یاخجی، تدریج اینن اونون شخصیتینی دیشیر. بو تناسخ، باطل تناسخدن فرقلیدیر و اونا ربطی یوخدور. چونکی باطل تناسخی قبول ائله ماق فعلدن قوه یه قاپیتماغی قبول ائله ماغا گئیریپ چیخارار و فعلدن قوه یه تبدیل اولماقدا محال دیر.

عمل تجسیمونون اوچونجو معناسینا گؤره، گناه و پیس ایشلره عادت ائله ماق، انساننی انسانیتدن آیرار و اونون ایچینی بیر حیوانا تبدیل ائلر. بیر انسان دنیادا ائله دیغی پیس عمل لردن توبه ائله مه سه و ایچینی توبه سو اینن یوماسا یاواش-یاواش حیوانا چنوریلر.

هابنله صالح عمل لر، انسانین ایچ شخصیتینی و هویتینی کامل انسانا تبدیل ائلر. بو شخصیتین ظهورو هم دنیادا و هم آخرته باش وئرر.

قرآندا بعضی آیه لر وار کی انسانلاری حیوانلارا، او جمله دن ایته (أعراف / 176)، اولاغ (جمعه / 5) اوخشادیب یا بعضیلرینی حیوانلاردان داها پیس ساییب. (اعراف / 179) و حتی بیر یئرده بویورور: «إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَقُولُونَ» أنفال / 22 البته الله یانیندا لاپ پیس حیوانلار دوشونمه یین کار و کورلاردیلر.

مفسر لرین بیر عده سی بو آیه لری اوخشاتما و یا دانلما بابیندان ساییلار، اما دئماق لازمدیر کی: بو شریفه آیه لر، بیر عده نین حقیقی شخصیتیندن خبر وئریر. الله نه بنده لرینه اهانت قصیدنه دیر و نه بو آیه لردن انشاء قصد ائله ییب بلکه بو آیه واقعتدن خبر وئریرلر.

یعنی بیر انسانین دانیشیغی و کرداری پیس اولسا، عمل لرینه مناسب قارینیا بیر میمونا، مغرور بیر دوغوزا، ظالم پلنگه و یا هار ایته تبدیل اولار. نتیجه کی یاخجی و یاراشان عمل لر اونو کامل انسانا تبدیل ائلر.

مثلاً الله تعالی «إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَقُولُونَ» آیه سیننی بیان ائله ماغینان خبر وئریر: دوشونمه یین انسان، باطنی کار و کور اولان، قیامت گونو بیر میکروب کیمی اسکیک بیر موجود شکلینده محشور اولاجاق.

بیر آیری آیه ده گلیب: «مَثَلُ الَّذِينَ خُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْجَمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَاراً يَنْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا آيَاتِ اللَّهِ وَ اللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ» (جمعه / 5) تورانی حمل اندیب اونا عمل ائله مه ینلرین مثلی کتابلاری بنلینده داشیان اولاغ کیمیدیر. نه پیس دیر او قوم کیمی کی الله آیه لرینی تکذیب ائله دیر و الله ظلم اتدن قومو هدایت ائله مز.

بو آیه ده بیر خبر چاتدیریر کی عملسیز عالم قیامت گونو اولاغ کیمی محشر صفینه داخل اولاجاق. آیری سؤزونن بو شریفه آیه، عملسیز عالمن علمینی، اولاغین بنلینده کی کتابلار کیمی اونا فایدا سیز اولدوغونو بیان ائلیر.

هابنله قرآندا اوخوروق: «فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ» (أعراف / 176) اونون مثلی او ایته بنزیر کی اونو قووالاساندا هورر قووالاساندا هورر.

بو آیه دن بئله چیخیر کی بیر عده عمل لری نین نتیجه سینده بیر ایت شکلینده محشره وارد اولاجقلار. بو انسانلارین دنیادا حیوانی هویتلری وار، اما هویتلری گیزلیدی و فقط بصیرت گؤزو اولانلار اولارین حقیقی شخصیتینی گؤره بیلرلر.

انسانین بوتون حرکتلری اونون ایچ دنیا سیندان خبر وئریر. یعنی انسانلاری تانیان بیر اوتلارین حرکتلریندن نتیجه بیر انسان اولدوقلارینی تشخیص وئرر بیلر. حتی بیر مهارتلی اویونچو اولسا بئله حرکتلری نین حقیقی یوخ بلکه اویون اولدوغو دا آشکار بیلیر.